

NORSK SENTER
FOR BEREKRAFTIG
KLIMATILPASSING

VESTLANDSFORSKING

Samspeleffektar i lokal klima- og miljøpolitikk

Noradapt-timen 27. mai 2021

Torbjørn Selseng, Kyrre Groven og Eivind Brendehaug

Bakgrunn

- I KS sin langtidsstrategi (2020-2023) er klima- og miljøvennleg utvikling eit av dei prioriterte politikkområda der det m.a. heiter at: *«KS skal legge til rette for at kommunesektoren tar aktivt lederskap i overgangen til et klima- og miljøvennlig samfunn».*
- Vestlandsforskning fått i oppgåve å greie ut om korleis fremje samspel i kommunane

Utfordringa

- Norge forplikta seg å kutte sine klimagassutslepp med 50-55 prosent innan 2030, og regjeringa har sett som mål at Norge skal vere eit lågutsleppssamfunn innan 2050
- Planen for å nå målet vurderer ikkje korleis tiltaka påverkar vilkåra for å nå berekraftsmåla:
 - ▶ Kutt i klimagassutslepp kan svekke vår evne til å møte klimaendringane og svekke det biologiske mangfaldet
- Det internasjonale naturpanelet (IPBES) har vist at menneskeleg aktivitet tærer så kraftig på artar, økosystem og ressursar at det alvorleg svekker naturen si evne til å gi oss livsviktige bidrag i form av mat, vatn og eit leveleg miljø.
- Stort behov for å sjå klimagassutslepp, biologisk mangfald, klimatilpassing og energiomstilling i samanheng, slik at ein kan fremje konsistens og ikkje konflikt i tiltaka for å nå berekraftmåla (samspel).
- **I kva grad fremjar nasjonal politikk samspel i den kommunale forvaltninga?**

Eksempel på samspelseffektar

1. Energiomstilling vs. biologisk mangfald
2. Utsleppsreduksjon vs. klimatilpassing

Energiomstilling vs. biologisk mangfold

Hyret i mistet

Konsulenter nedg ble ikke hørt. Nå sier professor.

BYGGER VINDKRAFT: Gravemaskinene har begynt å lage anleggsveier på Stad.
FOTO: ASGEIR HEIMDAL REKSNES / NRK

Ingen hadde regnet ut hvor mye urørt natur vindkraften vil ta

Først etter at NRK etterspurte tallene, ble det regnet ut at det legges planer for vindkraft i urørt natur tilsvarende 1,5 ganger Oslos areal.

Vindmølleparken på Smøla i Møre og Romsdal
FOTO: KJELL HERSKEDAL, HERSKEDAL, KJELL, KJELL HERSKEDAL

Iselin Elise Fjeld
Journalist

Julie Vissgren
Journalist

Publisert 25. mai 2019 kl. 15:39
Oppdatert 28. mai 2019 kl. 08:53

Artikkelen er mer enn to år gammel.

Energiomstilling vs. biologisk mangfold

Support the Guardian Search jobs Sign in Search International edition v
Available for everyone, funded by readers
Contribute → Subscribe →

The Guardian
For 200 years

News Opinion Sport Culture Lifestyle More v

Environment ▶ Climate change Wildlife Energy Pollution

The Observer
Green economy

Robin McKie Science Editor
Sun 3 Jan 2021 08:15 GMT

f t e

Child labour, toxic leaks: the price we could pay for a greener future

Energiomstilling vs. biologisk mangfold

AAAS [Become a Member](#) [Log In](#) [ScienceMag.org](#) [Search](#)

Science [Contents](#) [News](#) [Careers](#) [Journals](#) [Sign up for alerts](#)

[Read our COVID-19 research and news.](#)

Advertisement

 Opportunities to Shine at ShanghaiTech University

A poplar tree farm in Oregon is a fast-growing bioenergy source. SEAN BAGSHAW/GETTY IMAGES

SHARE **Vast bioenergy plantations could stave off climate change—and radically reshape the planet**

Science's extensive COVID-19 coverage is free to all readers. To support our nonprofit science

Energiomstilling vs. biologisk mangfold

“there are no renewable energy pathways that have zero environmental impact” (Gasparatos et al, 2017)

Utsleppsreduksjon vs. klimatilpassing

5 recent cases of flooding in Singapore

A flash flood at the intersection between Upper Thomson Road and Thomson Ridge, on Jan 19, 2017. ST PHOTO: CAROLINE CHIA

Lydia Lam

PUBLISHED JAN 23, 2017, 2:15 PM SGT

Analysemodell

Politikk for...	Reduksjon av klimagassutslepp	Klimatilpassing	Varetaking av naturmangfald	Fornybar energi
Reduksjon av klimagassutslepp				
Klimatilpassing				
Varetaking av naturmangfald				
Fornybar energi				

Data

- **Søk i forskningslitteraturen**
- **Søk i styringsdokument**
- **Dagsaktuelle norske eksempler**
- **Syntese**

Samspel i norske styringsdokument

Offentleg dokument	KLIMA- KUTT	KLIMA- TILP.	ENERGI- OMST.	NATUR- MANGF.
Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging	0	0	0	0
Klimaplan for 2021-2030		+/-	0	
Klimakur 2030				
SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing	+/-	0	-	+
Veiledning til Statlige planretningslinjer for klimatilpassing	+/-			+/-
Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet	+/-	+/-	0	
Meld. St. 25 (2015–2016) Kraft til endring				
Meld. St. 28 (2019 – 2020) Vindkraft på land				-

Sentralt dokument utan omtale av samspel

- Politisk signal frå regjeringa kvart fjerde år
- *Det* viktigaste styringsdokumentet for mange planleggarar
- 57 forventningspunkt, *ingen* om samspeleffektar

Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging 2019–2023

Vedteke ved kongeleg resolusjon 14. mai 2019

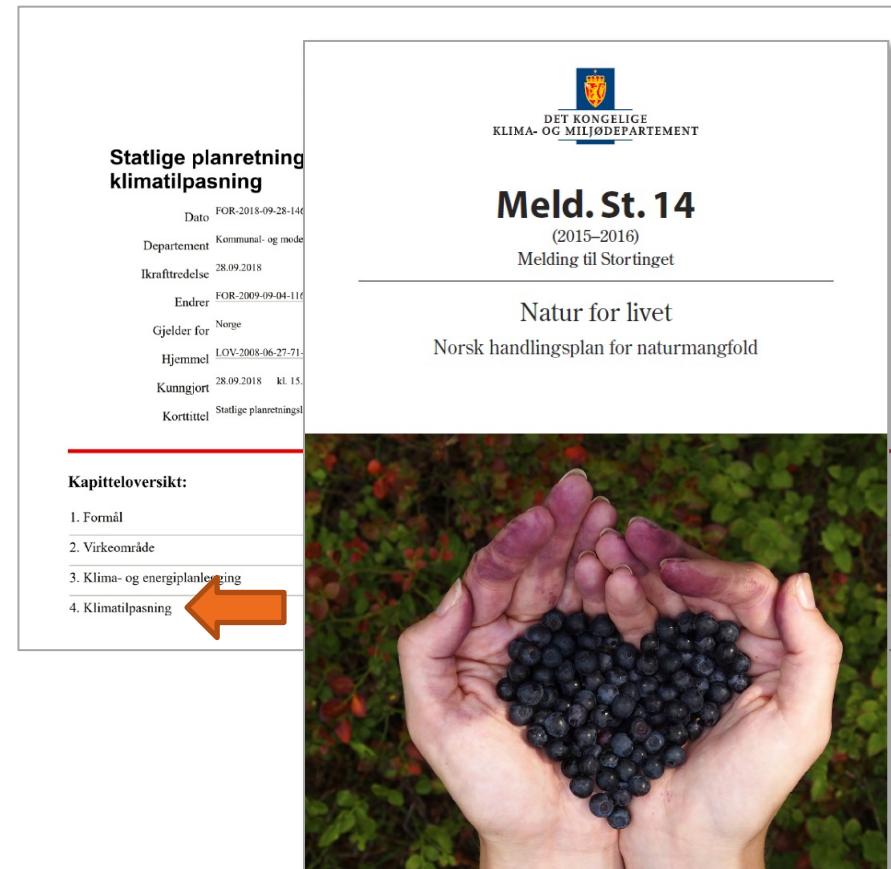

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Lite om samspel i dokument om klimakutt og energiomstilling

... mest i dokument om klimatilpassing og naturmangfold

Dilemma for samspel i kommunane

- Kommunar opplever ikkje noko krav frå staten om å fremje samspel, tvert imot dei opplever at staten ikkje er samordna
- Fleire kommunar har erklært klima- og miljøkrise
- Dilemma:
 - ▶ Fortetting versus omsynet til varetaking av grønne lungar i sentrum
 - ▶ Tilrettelegging for sykkel og gange versus varetaking av blå-grønne strukturar
 - vanskeleg å redusere areal brukt til bilveg til sykkel og gange, og dermed må ein gjerne ta i bruk grønareal.
- Dilemma forsterka av nasjonal politikk:
 - ▶ Tilflytting til byar og tettstader, høg personbilmobilitet, vekst i det private forbruket er alle utviklingstrendar forsterkar desse dilemma
 - ▶ Trendane påverka av teknologi, globale trendar og personlege val, men nasjonal politikk påverkar handlingsvalet til folk.

Samspel tematisert i dokument og forskning om naturmangfald

Politikk for...	Reduksjon av klimagassutslepp	Klimatilpassing	Varetaking av naturmangfald	Fornybar energi
Reduksjon av klimagassutslepp		-	-	+
Klimatilpassing	-		+	-
Varetaking av naturmangfald	+	+		-
Fornybar energi	+	-	-	

Energiomstilling og kutt i klimautslepp gode rammevilkår

Ulike rammevilkår, i form av skilnad i økonomiske ressursar og politiske ambisjonar og organisering

Utvikling av fornybar energi dominerer over omsynet til varetaking av naturmangfaldet, klimagassutslepp og klimatilpassing.

Grunnlaget for å balansere mellom ulike samfunnsomsyn, som politikken har som si fremste oppgåve, manglar.

	Klimatilpassing	Utsleppsreduksjon	Varetaking av naturmangfald	Produksjon av fornybar energi
Politisk ambisjon	Svak	Høg	Svak	Høg
Finansiering	Svak	God (både subsidiar og avgifter)	Svak	God (tilgang på internasjonal kapital)
Geografisk samanheng mellom tiltak og effekt	God lokal	Uklar lokal pga. tregheita i klimasystemet	Kan vere god lokal, men avhengig av art/naturtype og trussel	Ja, lokal/regional effekt
Tidshorisont	Kort og mellomlang sikt	Lang sikt	Mellomlang og lang sikt	Kort og mellomlang
Løysing krev samarbeid mellom	Mange sektorar	Fleire sektorar	Mange sektorar	Energi- og finanssektor
Usikkerheit	Stor usikkerheit knytt til lokale konsekvensar	Mindre usikkerheit ettersom projeksjonar kan oppdaterast i tråd med utsleppsreduksjon	Usikkerheit med omsyn til sårbarheit og tålegrenser	Lite usikkerheit med grønne sertifikat

Svak horisontal samordning av statleg politikk

- Horisontal samordning mellom departementa er fråverande når det gjeld samspeleffektane mellom dei fire politikkområda:
 - ▶ *Nasjonale forventningar til regional og kommunal planlegging.*
- Som forventa fordi:
 - ▶ Olje- og energi-, Finans- og Kommunal- og moderniseringsdepartementet sin posisjon og makt, versus Klima- og miljøverndepartementet
- **Asymmetri i makta når ulike omsyn skal vurderast opp mot kvarandre for å fremje berekraftig samfunnsutvikling:**
 - ▶ Nasjonal politikk stimulerer ikkje kommunane til samspel, tvert imot

Takk for oss!

Spørsmål?

NORSK SENTER
FOR BEREKRAFTIG
KLIMATILPASSING

VESTLANDSFORSKING